

De Orde van Vlaamse Balies roert zich flink in de media, zowel met reclamespotjes om het beroep te positioneren als met free publicity wanneer de Orde zich inzet voor een hoger juridisch doel. De advocaat heeft ook in Vlaanderen een beroerd imago, zegt OVB-voorzitter Jo Stevens. Maar omdat het Grondwettelijk Hof het verschoningsrecht goed beschermt, staat het beroep niet ter discussie bij de wetgever.

Foto: Eric van der Burgt

Jo Stevens komt op voor de Vlaamse advocaat

‘Natuurlijk heeft de

.....
Lex van Almelo
Journalist
.....

Nederlander Chris Hölsken kondigt in maart in de Vlaamse media aan dat hij zal komen met een Belgische pendant van stopkinderporno.nl. Via deze site is te achterhalen in welke buurten

een al dan niet veroordeelde pedofiel woont. De Orde van Vlaamse Balies (OVB) laat in een persbericht weten dat er in een rechtsstaat geen plaats is voor ‘publieke elektronische schandpalen’. De Belgische privacytoezichthouder doet aangifte en korte tijd later sluit Justitie de Belgische website.

Jo Stevens: ‘Als advocaat moet je je verantwoordelijkheid nemen. Wanneer je het niet regelmatig opneemt voor de

privacy van verdachten en veroordeelden of voor de onschuldpresumptie, ontstaat er een lynchmentaliteit.’

Taalgrens

Jo Stevens is onlangs begonnen aan zijn tweede termijn als voorzitter van de OVB. Hij is er fulltime mee bezig, tegen een bescheiden vergoeding. ‘Willem Bekkers krijgt meer.’ De 66-jarige Stevens stopt over drie jaar. Zijn

.....
Wanneer je het niet
regelmatig opneemt
voor de privacy van
veroordeelden of de
onschuldpresumptie,
ontstaat er een
lynchmentaliteit'
.....

advocaat een rot imago'

advocatenpraktijk – als bankrecht-specialist trad hij onder meer op voor Fortis – heeft hij al beëindigd. 'Als je het voorzitterschap goed wilt doen, moet je een keuze maken. Nee, ik doe het niet uit roeping. Na veertig jaar advocatuur wilde ik iets anders beleven.'

Kort voor het gesprek hebben de OVB en de OBFG (de Orde voor de Franstalige balies) een procedure aangespannen tegen de minister van Migratie en

Asielbeleid. Die heeft beloofd dat er regels komen voor het legaliseren van *sans papiers*, illegalen. Stevens: 'Maar die regels zijn er nog steeds niet. Daardoor is het nog altijd niet duidelijk wie geregulariseerd kan worden. Ja, dit soort acties doen wij samen met de Franstaligen. Tot 1998 was er één Nationale Orde. Maar die hebben wij opgeblazen wegens een brouille over de mutualisering van de rechtshulp. De Franstaligen waren

voor een soort ziekenfonds, zodat elke Belg recht heeft op gratis hulp, met eventueel een eigen bijdrage. Wij waren daartegen, omdat advocatuur een vrij beroep moet zijn. Voor ons is de advocaat een zelfstandige die niet in dienst kan zijn van een onderneming. Volgens de Waalse reglementen kan dat wel. In Brussel heb je daardoor kantoren waarvoor verschillende regels gelden. Maar in de praktijk is dat geen probleem.'

In Brussel zijn er meer buitenlandse advocaten dan in New York

Dubbelfunctie

Stevens: 'De Nationale Orde was vroeger een slapend orgaan. Nu wij twee Ordes hebben, is er wedijver en blijven wij vief. Er zijn zeer goede contacten tussen de twee Ordes. Maar wij vertellen de OBFG niet altijd wat wij van plan zijn. We willen onze eigen koers varen.'

De Ordes kregen na de splitsing een wettelijke basis in het Gerechtelijk Wetboek. De Ordes en de aangesloten balies moeten 'waken over de eer, de rechten en de gemeenschappelijke beroepsbelangen van hun leden'. En moeten initiatieven en maatregelen nemen 'die nuttig zijn voor de opleiding, de tuchtrechtelijke regels en de loyauteit in het beroep en voor de behartiging van de belangen van de advocaat en van rechtzoekenden'.

Meer advocaten in België

België heeft (per 1 december 2008) iets meer advocaten dan Nederland: 15.833 respectievelijk 15.805. Per 100.000 inwoners telt België anderhalf keer zo veel advocaten: ongeveer 150 versus 100. Het merendeel van de Belgische advocaten staat ingeschreven bij Vlaamse balies (8825), de anderen (7008) bij Franstalige.

De groei van de Belgische advocatuur is de laatste twee jaar iets afgevlakt. In de loop der tijd is met name het aantal vrouwen toegenomen, tot 37% procent in 2006; in Nederland ligt dat nu op ruim 40%. Hoewel de tendens van schaalvergroting ook in de Vlaamse advocatuur zichtbaar is, zijn er in Vlaanderen meer kleine kantoren dan in Nederland.

Twee van de drie advocaten hadden in 2006 een bruto jaarinkomen van tussen de 25.000 en 75.000 euro en één op de vijf tussen de 100.000 en 150.000. Ongeveer één op de tien verdiende dat jaar meer dan 150.000 en één op de zestien minder dan 25.000 euro.

Van een spanning tussen de publieke en belangenbehartiging voor advocaten is volgens Stevens geen sprake. 'We hebben deze wet zelf geschreven voor beide landsdelen, net als de tuchtwet. Vroeger dachten wij: je moet zo weinig mogelijk reglementeren, dan komt het allemaal wel in orde. Nu zijn we teruggekomen van deze ongebreidelde deregulering. Bij ons werken honderden advocaten onder hun *home title*. In Brussel zijn er meer buitenlandse advocaten dan in New York. Een deel van hen is lobbyist. Als je voor vrije vestiging bent, heb je bepaalde minimumnormen nodig voor de kwaliteit. Als je die niet vastlegt in een reglement, worden zij eerst met vertraging geformuleerd in de tuchtrechtspraak.'

Nederlands voorbeeld

Stevens: 'Bij de regulering van het tuchtrecht hebben wij gekeken naar het Nederlands model en de procedure klantvriendelijker gemaakt. De klager krijgt de mogelijkheid om erbij te zijn op de zitting en hij wordt op de hoogte gehouden over de afloop. Verder hebben wij ingevoerd dat de kosten van het onderzoek kunnen worden verhaald op de verliezende partij. Dit hebben wij ontleend aan een uitspraak in de zaak-Moszkowicz. Achteraf bleek dat die regel in Nederland helemaal niet bestaat.

Wij hebben veel aandacht voor de Nederlandse advocatuur. De Franstalige balies willen daar absoluut niets van weten; die kijken altijd naar Frankrijk. Bij hen bestaat de Algemene Vergadering uit alle veertien stafhouders, lokale dekens. Bij ons is de Algemene Vergadering – net als bij de Nederlandse Orde – meer een parlement, dat bestaat uit 71 leden.'

De aandacht voor de Nederlandse advocatuur blijkt ook uit de verwijzing naar de Nederlandse literatuur over de advocaat bij het politieverhoor, met

name naar de artikelen van Taru Spronken. Net als de Nederlandse voelen de Belgische autoriteiten weinig voor een ruime uitleg van de recente Europese jurisprudentie hierover. En net als de Adviescommissie Strafrecht van de NOVA pleiten Jo Stevens en een medewerkster van de OVB-studiedienst voor een uitleg die neerkomt op actieve bijstand van een advocaat tijdens het politieverhoor. Zij halen in het aprilnummer van *Ad Rem*, het Vlaamse advocatenblad, het Europees Hof voor de Rechten van de Mens aan. Dat zei dat het Europees verdrag niet is ontworpen om theoretische en illusoire rechten te waarborgen, maar rechten die praktisch en effectief zijn.

Reclamecampagne

Hoewel ook de Vlaamse advocaten nog weinig last hebben van de crisis, voert de OVB dit jaar weer een grootscheepse publiciteitscampagne voor het beroep. In radiospotjes geeft Tante Kaat de 'gouden raad' om de handtekening onder een arbeids-, huur-, bouw- of vennootschapscontract te verwijderen met huishoudmiddeltjes. Daarna zegt een mannenstem: 'Een handtekening kunt u nu eenmaal niet verwijderen. Laat contracten altijd eerst nalezen door een advocaat. Meer info op www.advocaat.be. Een advocaat, beter vroeg dan laat'

Stevens: 'De notarissen voeren al lang campagne en zijn daarmee redelijk succesvol. Vijftien jaar geleden was dit beroep ten dode opgeschreven. Maar door een intensieve publiciteitscampagne is het zelfs een beetje *flashy* geworden. Zo speelt de notaris een rol in de soap *Thuis*. Daarin zegt hij hele sympathieke dingen en weet hij alles. Het notariaat betaalt dat. Het zal heel veel kosten, maar ik vind het een geniale gedachte, eerlijk gezegd. Het betekent wel dat ook bij ons iets moest gebeuren.

Advocaten hebben een rot imago bij het publiek, niet bij negen van de tien cliënten, terwijl je toch maar de helft van de zaken wint

In de reclame is de eerste fase aanvaarding, acceptabel worden, jezelf positioneren, het imago verbeteren. Pas in de tweede fase gaat het om extra werk. Natuurlijk hebben advocaten een rot imago, dat weet ik. Bij het publiek, maar niet bij negen van de tien cliënten. Terwijl je grofweg toch maar de helft van de zaken wint. Een begrafenisondernemer zorgt dat iemand wordt begraven. Dat kun je aan iedereen uitleggen. En als je naar een arts gaat, krijg je vrij wegens ziekte en krijg je meteen een middelje. Maar wij hebben een ontevreden tegenpartij en bij verlies soms ook ontevreden eigen cliënten. Wij moeten op eieren lopen.

Het probleem met zo'n campagne is dat het zo veel geld kost om de effectiviteit te meten. Ongeveer evenveel als de campagne zelf: 300.000 euro. Daarom doen wij dat niet. Vorig jaar hadden wij een campagne met de "juriclowns". Uit reacties blijkt dat de ene helft de spotjes heel goed vond en de andere heel slecht. Daarom zijn we nu voorzichtig. Je kunt een campagne niet één jaar doen en daarna niets meer. Die moet worden voortgezet.

Met een soap? Er zijn advocatenseries, meestal Amerikaans of Engels, die een

totaal verkeerd beeld geven van de advocaat. Alsof advocaten zelf onderzoek doen. Ik zou nog wel eens een sympathieke advocaat kunnen neerzetten. Maar ik zou die rol niet willen spelen in een serie. Dat moet een jong, dynamisch iemand zijn.

De Nederlandse Orde van Advocaten zou wellicht ook een voorbeeld kunnen nemen aan de campagne van de Deutsche Anwalts Verein. Die adverteert onder meer in verschillende tijdschriften. Dat is heel duur, maar een hele sympathieke en knappe campagne.'

Fortis-affaire

Als de campagne van de OVB bijdraagt aan een beter imago wordt dat voor een deel tenietgedaan door de houding van een advocaat tijdens het parlementaire onderzoek in de Fortis-affaire. In deze affaire moest de regering-Leterme aftreden, omdat zij het Hof van Beroep onder druk zou hebben gezet om akkoord te gaan met de reddingsoperatie van Fortis. In het parlementair onderzoek naar de manier waarop de regering de scheiding der machten heeft doorbroken, werd advocaat Christian van Buggenhout opgeroepen om te getuigen. Hij kwam, maar weigerde een eed af te leggen, om-

dat zijn stafhouder hem verboden had het beroepsgeheim te schenden.

Stevens: 'Advocaten hebben van alle vrije beroepen in België het strengste beroepsgeheim. Het verschoningsrecht wordt zeer goed beschermd door het Grondwettelijk Hof, dat hierin verder gaat dan het Hof van Justitie in Luxemburg. Daarom staat de positie van de advocaat niet ter discussie bij de Belgische wetgever. Dat de stafhouder de advocaat heeft verboden te getuigen, kan ik nog wel geloven. Maar de advocaat had zelf een beroep moeten doen op zijn verschoningsrecht en zich niet moeten verschuilen achter de stafhouder. Na afloop van de zitting van de onderzoekscommissie heeft deze advocaat wel een persconferentie gegeven. Dat is nogal verwarrend. Bovendien – en dat is misschien nog wel het ergst – heeft hij een kopie van een vertrouwelijke brief aan zijn stafhouder aan de verantwoordelijke minister gegeven, die daarmee de publiciteit opzocht. Daarin staat dat de minister geen contact zou hebben opgenomen met het magistratuur. Deze dubbelzinnige houding van de advocaat is niet goed voor het imago van de advocatuur.'